

Lesson 43

Bissā Nabi Musa katambusannen

Panessa'-nessa'

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan *“Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan”*.

Diyalem me' ampatpukduwe lesson dehelluhin bakas magistadi kite bi diyalem tagna' Kitab inēnan Tawrat. Kata'uhanbi ne we' Tuhanin du mangurung pikilan pu si Nabi Musa nulat kēmon inin diyalem libru. Me' tellu ngibu duk lime hatas tahun ne palabey kemuwe Nabi Musa nulat Kitab Tawratin, saguwa' mahalga' pe te'ed si kite bi sampay kuwe'itu. Kitab Tawratin du **lingkuran** pangurung Tuhanin supaya tapasti'te bi kēmon takaleten bi supaya **kata'uhan bang amban Tuhanin ke atawa duma'in**. Kēmon panolo' bang kuntarahanne me' sinulat diyalem Kitab Tawratin **ga'i to'o**. Kēmon panolo' we' Tuhanin maguyun te'ed duk me' sinulat dem Kitab Tawratin. Niya' da bayu' du mangga'i tahinang we' Tuhanin. Kata'uhannu ke bang ine miya'an? Awe', **ga'i Tuhanin makajari nguntarahan dinen!** Diyalem Kitab Tawrat sinulat we' Nabi Musa me' bissā inin, pa'inne, *“Tuhanin duma'in kuwe' manusiya' dusta'an, duk duma'in iye tubu' manusiya' magpinda-pinda pikilannen. Bang missā iye, ga'i ente' hinangne? Bang nanggup iye, ga'i ente' tumananne?”* (Paglista 23:19)

Sabab pagistadite dem Kitab Tawratin ekka ne pinakita'u si kite bi we' Tuhanin me' kata'u lalem. Ellew inin **tambuste ne pagistadite dem Kitab Tawratin**. Saguwa' balikte ne dahu' me' bakas ta'ayate kemuwe tagna'in taman ellew inin, ubus bu payamante me' kapitulu panambusanin.

Diyalem kapitulu ka'issa' diyalem Tawratin takaletu we' pinapanjari we' Tuhanin lella tagna'in neppu Tuhanin. Iye kabaya'an Tuhanin we' sinna siye **magtuhut** duk manusiya' bakas pinapanjarinen. Hangkan papihanne diyalem niyawa manusiya'in pikilan supaya makajari

kata'uhanne Tuhanin, urunganne iye atey supaya iye makajari malasa si Tuhan duk urunganne iye baya' supaya iye ta'u mene' bang kahagad ke iye duk nuhut Tuhanin atawa ga'i.

Diyalem kapitulu tellu takaleta we' lella tagna' pinapanjarahin pene'ne kahagad si Nakura' Sayitanin duk mangan buwa' kayu mangga'i dina'ak kinakan si siye we' Tuhanin. Pa'in Kitabin hep: *“Tagna', dembuwa' du hadja manusiya' magdusehin, si Apu' Adam. Iye miya'an tagna'an duse si dunyahin. Pegge' niya' ne duse si dunya, niya' isab kamatey dem dunya. Hangkan hep kēmon manusiya'in ujud matey pegge' kēmon magduse.”* (Roma 5:12) Pangalegga dusehin, kamatey duk pasape' amban Tuhanin salama-lama.

Ubus takaleta we' pinatahala' disi Apu' Adam duk Sitti Hawa we' Tuhanin amban dem Likus Eden sabab duseden. Saguwa' ga' pe siye pinatahala', andang ne magaka Tuhanin we' maggara' ne iye mapitu si dunya dembuwa' **Mangalekkatin**, supaya talukane gawang para pagtimbul me' tubu' Apu' Adam, supaya siye pinaluwas amban antanan Nakura' Seyitanin duk pinaluwas amban pangalegga duseden.

Ubus miya'an, ta'ayate we' tapene' Nabi Ibrahim we' Tuhanin. Sanggupanne iye we' hinangne iye dembuwa' **bangsa espesiyal** duk we' paguwa' amban iye me' nabi duk Mangalekkatin. Manjari, Nabi Ibrahim anaknen si Ishak; Nabi Ishak anaknen si Yakub; duk Nabi Yakub anaknen sampukduwe lella. Ujudnen ginanti'an we' Tuhanin ēn Nabi Yakubin duk inēnan we' ne **Isra'el**. Me' sempukduwe anak Isra'elin manjari bangsa ba'ahu, iye bakas pananggup Tuhan pu Nabi Ibrahimin. Me' sempū' sakahin, pabellihande saliden si Yusup supaya iye hinang banyaga' bino'o hap lahat Misir. Saguwa', *“ine-ine tanem a'ahin, iye du isab bayu'an miya'an ta'eddo'nen.”* (Galatiya 6:7) Ubus takaleta we' kēmon me' tubu' Isra'elin manjari banyaga' si Misir. Saguwa' ga'i du takeyipat we' Tuhanin me' pananggupne pu Nabi Ibrahimin duk me' tubu'nen. Diyalem jūd Paluwas ta'ayate we' tinumanan we' Tuhanin me' pananggupne pu Nabi Ibrahimin pegge' pene'ne Nabi Musa supaya paluwasne me' bangsa Isra'elin amban pamanyaga'an siyehin.

Pag ayate istori sabab Nabi Musahin, tabatsate aka-aka meke'ulali' bang sa'ingge Tuhanin magpaluwas me' bangsa Isra'elin amban pamanyaga'an siye we' sultan duk a'a Misirin. Tabatsate isab we' inipat duk inelligen siye we' Tuhanin dem lahat toho' manamal duk we' bino'o siye hap taras lahat Kana'an, iye lahat bakas pananggup Tuhan me' kapapu'anden Nabi Ibrahim masaley. Saguwa' ma'ekkahin me' a'a Isra'elin tinalew si me' a'a mahadje duk malangkew si Kana'anin duk ga'i siye ngandel si Tuhan we' tumananne te'ed me' pananggupnen. Hangkan ga'i siye dumiyalem si lahat mahāp miya'an, lahat Kana'an, masa miya'an.

Jānnen pegge' ga'i siye kahagad, hangkan maglagin-lagin me' a'a Isra'elin la'i dem lahat toho' duk ga'i tapagtaneman dem ampatpū' tahun, taman ubus ne matey kēmon mangga'i makahagad si me' pananggup Tuhanin sabab Kana'anin. Iye ne pangalegga Tuhan si siyehin pegge' ga'i siye kahagad. Bugtu' *"TUHANIN....Tuhan kapangandelan du iye, bu ga' niya' la'at si iye! Kēmon hinangannen bentel duk tewwa'!"* (Panessa'-nessa' 32:4)

Na, kuwe'itu, **tambuste bi ne pagistadite bi dem Kitab Tawratin.** Essebun bi, la'i pe me' a'a Isra'elin dem lahat toho' pegge' illegga siye sabab ga'i pakahagadden. Ubus ne matey kēmon me' a'a labi duwempū' tahun mangga'i mangatu kahagad si pananggup Tuhanin sabab lahat Kana'an. Ga' ne niya' siye ellum bisan dembuwa'. Kuwe'itu me' anakden la'i ne si taras Kana'an. Pag ubus ne siye la'i si lahat toho' manamal ampatpū' tahun, mabaya' ne te'ed me' a'a Isra'elin patenna' si lahat mangga' ka'umasekan metetto'aden!

Ellew inin magistadi ne kite bi amban jūd kalimenen dem Kitab Tawrat inēnan **"Panessa'-nessa'"**. Si jūd si tuggu inin binalik we' Nabi Musa me' sara' Tuhanin duk tolo'anne me' sara'in si me' bangsa Isra'elin. Si jūd malalem inin niya' panolo' we' Nabi Musa **pangamban-ngambanne** me' a'ahin supaya siye memes pa'asek dem lahat pananggup Tuhan si siyehin. Ga' niya' taymte ellew inin matsa kēmon usihat Nabi Musahin, saguwa' makajari papandakte me' pina'innen si me' bissā inin: **"Da'a keyipatanun bi!"**

Bang papandakte bissā Nabi Musa si me' a'a Isra'elin arak kuwe' inin: Pahatul-hatul ka'am duk ga'i takeyipatbi we' bakas banyaga' ka'am si Misir! Da'a keyipatanun bi kēmon tahnang Tuhan si ka'am si lān, si ellet Misir duk lahat ba'ahu sōng pa'asekanbin! Da'a keyipatanun bi me' dusebi tudju Tuhanbin! Da'a keyipatanun bi we' matetto'abin hinukum we' TUHANIN pegge' ga'i siye kahagad, hangkan siye kinubul dem lahat toho' manamal miya'an. Da'a keyipatanun bi we' hāp Tuhanin tudju matetto'abin saguwa' tuwas kōkden duk ga'i siye ngatu kahagad si iye. **Da'a keyipatanun bi!**

Ellew inin bang takalebi suwala Tuhanin, da'a ka'am patuwasun bi ateybin kuwe' metetto'abi si lahat toho' miya'an. Mabaya' ke ka'am kuwe' me' kapapu'anbi mangga'i mangatu makahagad si Lapal Tuhanin, atawa mabaya' ke ka'am kahagad si TUHAN pagtuhananbin? Bang ga'i ka'am ngatu kahagad si Lapal Tuhanin kuwe' kapapu'anbin, legga Tuhanin ka'am kuwe' pangaleggane siyehin. **Da'a keyipatanun bi!**

Bo'o TUHANIN du ka'am iyan pa'asek si lahat hāp te'ed, kuwe' bentuk hāp ka'ellumanin; ine-ine tinanem atawa me' hayep inipat magjatu hadja. Bakas pananggupne lahat inin si kapapu'anbin. Da'a keyipatanun bi Tuhan mangurungan ka'am lahat inin, pegge' duma'in hadja iye maka'ellum manusiya'in, kinakan, saguwa' iye meke'ellum a'ahin me'

bissā paguwa' amban behe TUHANIN! **Da'a keyipatanun bi!**

Pag ubus Nabi Musa magusihat si siye, pa'in TUHANIN si iye:

(Panessa'-nessa' 32) ⁴⁹ “Pi kew mana'ik si kapunuhan Abarim... si dembiya' Ariha (Jericho), duk payamanun lahat Kana'an sōng pangurungku si me' a'a Isra'elin supaya ne siye magdepu'in. ⁵⁰ La'i diyata' punu pamana'ikannun matey kew....⁵¹ Iye sababnen pegge' kaduwangan ka'am ga' tuhutbi panganda'akankun si harapan me' a'a Isra'elin...la'i si lahat toho' miya'an duk pegge' ga' pahadjebi sutsikun diyalem me' bangsa Isra'el. ⁵² Hangkan takitenu lahatin amban katalahan hadja; ga'i kew umasek si lahat pangurungku me' a'a Isra'elin.”

(Panessa'-nessa' 34) ¹ Ubus inin, mana'ik si Musa si Punu Nebo amban kadatagan lahat Moab...Ubus, pinakitehan iye we' TUHANIN kēmon lahat miya'an....taman tahik si seddepan....⁴ Ubus pa'in TUHANIN si iye, “Inin lahat bakas pananggupku pu Ibrahim, si Ishakin duk si Yakubin pag pa'inku, ‘Pangurungku du inin si me' tubu'bin.’ Na, pakitehanku ne inin si ka'u, saguwa' ga'i kew makajari pi.” ⁵ Ubus, **wapat ne si Musa, dara'akan TUHANIN la'i** si Moab, sa bakas pina'in TUHANIN. ⁶ Kinubul iye we' Tuhanin si Moab....saguwa' sampay kuwe'itu ga' niya' ngata'uhanne bang antag ingge kubulnen. ⁷ Dahatus duk duwempū' tahun umul si Musahin kawapatnen, ga' pe kinulangan pamayammen duk ga' pe pinda basagnen. ⁸ Magsugul me' a'a Isra'elin sabab si Musa la'i si kadatagan Moab dem tellumpū' ellew. ⁹ Na, si **Yussa'** anak si Nunin, paganti' pu si Musa magnakura' si me' bangsa Isra'el. Inurungan iye kata'u lalem kemuwe si Musa bakas mettad tangannen diyata' kōkne pag ginellal ne iye ganti' si Musa. Hangkan pakale me' a'a Isra'elin si iye duk tuhutde panganda'akan Tuhan siyehin palabey amban si Musa.

¹⁰ Kemuwe miya'an ga' niya' nabi paguwa' si bangsa Isra'el kuwe' si Musahin, magbissā iye duk Tuhanin magtāmpak. Ga' niya' kuwe' iyehin maghinang me' hinangan meke'ulali' bakas pinahinang si iye we' Tuhanin la'i si Misir para si sultanin duk si kēmon me' begellalnen duk dem kēmon lahat. ¹² Ga' niya' bakas magpakite balakat atawa bakas maghinang hinangan meke'ulali' kuwe' si Musahin si matahan me' bangsa Isra'el. Amin.

Na, me' bagayku, inin ne katambusan Kitab Tawratin. Kēmon sinulat diyalemnen bakas sinulat supaya niya' kata'ute. Kata'u inin nolo'an kite bi supaya kite bi kahagad si Tuhan duk lān katimbulan minemesnen. Bugtu', Nabi Musa dembuwa' **nabi importante**. Kata'uhanne TUHANIN duk missā iye patāmpak si iye. Hinangne hinangan duk tanda'

meke'ulali' dina'ak we' Tuhanin. Palabey amban Nabi Musa pinaluwas we' Tuhanin me' a'a Isra'elin amban pamanyaga'an siye we' sultan Misirin. Palabey isab amban Nabi Musa pangurung Tuhanin kite bi Kitab Tawratin, iye tagna'an me' Kitabin. Kēmon me' a'ahin subey kata'uhanne bang ine sinulat Nabi Musahin. Sine-sine ga'i ngata'uhan Kitab Tawratin, ekka sala' dem pikilannen duk dem kasiya-siyahan iye magmula si lānne mangga'i mabentelin. Essebun bi, Kitab Tawratin, iye lingkuran Kitabin pangurung we' Tuhanin amban dine duk tambahanne lingkuran inin me' Kitab sinduwehin palabey amban me' nabi sinduwehin.

Bugtu', sinulat we' Nabi Musa me' bissā meke'ulali', bissā lalem duk bissā hāp te'ed. Saguwa' kēmon bakas sinulatnen ga' niya' importante amban me' bakas sinulatne diyalem jūd kalimenen si Tawratin, si kapitulu sempukwalu'. Si kapitulu inin inakahan me' a'a Isra'elin we' gara' Tuhanin niya' palahil **dembuwa' nabi seddili, importante pe amban Nabi Musa duk bissānen bissā Tuhanin du**. Pakale ka'am bang ine pina'in Nabi Musa si me' a'a Isra'elin, pa'inne:

(Panessa'-nessa' 18) ¹⁵ *(Si pesōngan) niya' dembuwa' nabi kuwe' aku pinalahil we' Tuhanin amban pagkasite bi bangsa Isra'el. Kahagad ka'am si iye*. ¹⁶ *Pegge' inin bakas pinākubi amban Panuhutanbi TUHANIN la'i si Punu Sinai, ellew pagtipunbi mala'ihin duk pa'inbi, "Ga'i kami mabaya' pakale si suwala TUHANIN atawa ngite ebbutne mahadjehin supaya kami ga'i matey."* ¹⁷ *Pa'in TUHANIN si aku, "Me' bakas pina'inden hāp du*. ¹⁸ *Palahilku du dembuwa' nabi kuwe' ka'u amban pagkaside; papiku bissākun diyalem behene, duk akahanne siye kēmon bakas panganda'akanku iyehin*. ¹⁹ *Sine-sine ga'i kahagad si bissāku palabey amban nabihin, leggaku du iye."*

Sabab me' bissā Nabi Musa inin tasabutte we' pina'al andang we' Tuhanin we' niya' dembuwa' nabi seddili paguwa' amban bangsa Hibrani (ayat 15,18). A'a inin bang bissāne Lapal Tuhanin teppet duk hāp hadja (ayat 18,19). Nabi inin Mapaselletin si Tuhan duk manusiya' (ayat 16,17). Kata'uhanbi ke bang sine Nabi dembuwa' inin? Kata'uhanbi ke bang Nabi inggehin mamissāhin bu langkew pe kapatutnen amban Nabi Musa? Kata'uhanbi ke bang Nabi inggehin magpakite hinangan meke'ulali' pesōng amban Nabi Musa? Awe', Nabi tina'at we' Nabi Musa inin, **ie Manimbulin** inanakan we' dembuwa' budjang bangsa Isra'el. Sabab iye hep pa'in Nabi Musa inin: **"Kahagad ka'am si iye... Sine-sine ga'i kahagad si bissāku palabey amban nabihin, leggaku du iye."**

Na, me' bagayku, inin ne katambusan pagistadite amban dem Kitab Tawratin. Sa'ingge tambuste libru mahāp duk mataha' inin? Tambuste inin duk me' bissā tina'at we' Nabi Musa ellew kawapatnen. Si kapitulu tellumpukduwe pa'in Nabi Musa:

“O, dunya duk langit, pakalehun bi me' pina'inkun, pakale ka'am si me' bissākun... Pudjiku ēn TUHANIN. Pahadjehun bi Tuhanten bi! Kuwe' iye dalil batu hadje si kite bi ngelligan kite bi, kēmon hinangannen tewwa', duk kēmon lānnen bentel. Kapangandelan Tuhanin duk ga' niya' la'at si iye, kēmon hinangannen bentel duk tewwa'!” (Panessa'-nessa' 32:1,3,4)

Na, taman inin ne hadja ellew inin. Hāp isab bakas pakale ka'am. Si lesson balik, bang amban kahandak Tuhanin, nagna' ne kite bi magistadi Kitab mapaturul amban Kitab Tawratin. Payamante sa' bang sa'ingge me' bangsa Isra'elin pa'asek dem lahat hāp manamal bakas pananggup Tuhan si siye masaley....

Tuhanin, iye hadja pata' pinudji duk pinahadje salama-lama, karayaw ledjiki'anne ka'am! Hāp manamal tina'at we' Nabi Musa inin, pa'inne:

“TUHANIN....Tuhan kapangandelan du iye, bu ga' niya' la'at si iye! Kēmon hinangannen bentel duk tewwa'!” (Panessa'-nessa' 32:4)
Amin!

Wassalam